

Referat despre Estomparea granitelor dintre speciile dramatice traditionale

Acest fenomen de intrepatrundere a elementelor diferitelor specii ale dramaturgiei cred ca a fost o necesitate; la baza acestui fapt nu a stat numai dorinta de crea ceva nou, ci mai ales punerea in discutie a unor probleme actuale prin ilustrarea unor situatii deja consacrate, cum ar fi miturile.

Observ ca literatura de "inceput", daca pot zice asa, ce are asemenea caracteristica, a plecat de la valorificarea unor mituri, sau mai bine zis, revalorificarea si redimensionarea acestora. Relevanta pentru aceasta idee este opera lui Lucian Blaga, "Mesterul Manole"; desi pune in lumina mitul jertfei pentru creatie, acesta este prezentat dintr-o perspectiva moderna as putea spune, modernitate dovedita in primul rand prin demitizarea situatiei initiale, consacrata prin traditia orala, "Mesterul Manole" devenind o drama de idei pe tema mitului creatorului si al jertfei pentru creatie.

Un cuvant de spus pentru reliefarea acestui fenomen il au si operele lui Marin Sorescu, "Iona" si cea a lui Eugen Ionescu, "Regele moare". Una din trasaturile comune acestor trei creatii este lipsa precizarii timpului in care se desfasoara actiunea. in "Mesterul Manole" aflam doar despre "un timp mitic romanesc", (deci un timp originar, anistoric) iar in "Regele moare" prezenta haosului in regat denota lipsa cu desavarsire a acestuia, natura parca deplasandu-se de la traseul firesc. in privinta acestui factor, "Iona" ridica aceeasi problema: nu putem sti cat dureaza o zi, mai ales ca protagonistul se afla in burta unui peste. Deci, delimitarea temporala nu mai exista.

si mai este un amanunt care atrage atentia: Marin Sorescu valorifica si el un mit, unul biblic ce da si titlul piesei. Dar acest mit nu mai pastreaza valentele biblice, ci pune in discutie singuratatea eroului tocmai intr-o lume care vorbeste atat de mult despre nevoia comunicarii. Tot aici remarcam o prezenta abundenta a simbolurilor: desi vrea mereu sa-si insele ghinionul pe care il are la pescuit, el nu reuseste si are mereu cu el un acvariu, din care prinde pestii luati si alta data - este clara amagirea cu buna stiinta omului in aceasta viata efemera, consolarea sa vremelnica. Apoi, este inghitit de o balena; contrastul apare aici, la nivelul semnificatiilor - apa, simbol al vietii, unitatea primordiala ce a stat la aparitia ei, il contine acum pe Iona - omul prizonier, inconjurat de nepasarea celor din jur, raceala acestora si automatismul lor (burta pestelui). Deci, aceasta viata nu ofera ceea ce are nevoie omul, nu ofera prieteni si nici o mangaiere mai demna; singuratatea trecatorului prin viata efemera.

Toate incercarile lui Iona de a iesi din propriul destin sunt sortite esecului, omul a devenit un Dumnezeu demn de mila, care si-a pierdut attributele sacralitatii. Motivul destinului personajului este universalizat in cuvintele autorului: "Iona sunt eu". Finalul dramei il prezinta pe nefericitul protagonist care, dupa ce a spintecat ultimul peste, s-a trezit pe o plaja murdara, inconjurata de burti de peste: "un sir nesfarsit de burti. Ca niste geamuri puse unul langa altul." Acum, senzatia de singuratate este coplecitoare; in haosul spatial strajuit de imaginea angoasanta a altei posibile captivitati, Iona se afla, parca, la inceputul lumii. De data aceasta, numarul indefinit de obstacole

sugereaza ca noua captivitate este definitiva si irevocabila.

Cea dintai semnificatie a finalului ar fi imposibilitatea omului de a iesi din limitele destinului sau. in timpul anilor de sedere in burtile care il gazduisera, Iona isi aminteste de sotia sa, ba chiar le ceruse celor doi trecatori (care duceau o scandura!), s-o caute. O data ajuns pe plaja, memoria incepe sa treaca in uitare lumea vie, apropiindu-i de alte chipuri (probabil ale lumii moarte): "Cum se numeau batranii aceia buni care tot veneau pe la noi cand eram mic? Dar ceilalti doi, barbatul cel incrunat si femeia cea harnica, pe care-i vedeam des prin casa noastra si care la inceput nu erau asa de batrani?" Impresionanta readucere in memorie a acestor imagini, constituie o chemare a neantului; se lumineaza, astfel, si semnificatia celor doi trecatori - ingeri ai mortii - care urmau sa-i duca sotiei scandurile pentru sicriul sau.

Ultima parte a replicii ("si care nu erau asa de batrani") creeaza un acut sentiment de fragilitate in fata timpului devorator.

Aceasta estompere a granitelor este evidentiata prin aparitia unor noi tipuri de creatii ori prin reliefarea unor curente literare. in "Mesterul Manole", Blaga isi imbogateste mitul cu semnificatii moderne, mai ales expresioniste. Expresionismul este un curent artistic a carui conceptie estetica evidentiaza dorinta de a da o noua expresie spiritualitatii umane. Scriitorii expresionisti cultiva sentimentul metafizic al fiintei, elanurile vitaliste, nelinistea existentiala,, esentializarea imaginii lumii, idealul intoarcerii la sufletul primar, miticul, primordialul, arhaicul, regresiunea catre regnul vegetal, personaje generice, reprezentative pentru o intreaga categorie.

"Iona" este un solilocviu dramatic ce pune in evidenta curentul numit existentialism. Acesta apare la inceputul secolului XX, in special in literatura franceza si pune accent pe existenta umana. Trasaturile specifice curentului erau reprezentate de absurdul existentei, imposibilitatea comunicarii, raportul incoerent individ societate, singuratatea absoluta a omului modern in mijlocul societatii indifferente. Cele mai multe opere au aspectul unor parabole. Din acest punct de vedere, "Iona" da expresie strigatului tragic al individului insingurat, care isi afirma dorinta de comunicare, care se cauta pe sine, dorind sa lamureasca o serie de raporturi precum sens/ nonses, inconstienta/ luciditate, individualitate/ comunitate, libertate/ recuziune, viata/ moarte. Jean Paul Sartre, in lucrarea "Existenta precede esenta", subliniaza ideea ca de omul insusi depinde acordarea unui sens propriei vieti si devenirea sa ca fiinta rationala. Omul nu este decat ceea ce face el insusi din sine.

"Regele moare" (dar si Iona) aduce in discutie teatrul absurdului, care gaseste formule socante de expresie, in opozitie fatisa cu modalitatile consacrate ale artei dramatice.

El respinge realismul psihologic si social, bazat pe iluzia mimetica, aceea de a infatisa spectatorilor aparenta unor oameni si a unor situatii reale, evoluand pe scena. in piesele din categoria absurdului suntem confruntati, dimpotriva, cu personaje si situatii nefiresti, neverosimile, puternic stilizate si abstractizate, investite cel mai adesea cu o semnificatie simbolica, mai mult sau mai putin evidenta. in aceste piese, subiectul dramatic e frecvent dezvoltat sau redus la o intriga extrem

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

de simpla, lipsita de conflict aparent. Teatrul absurdului exploreaza terenul raului inradacinat in insasi fiinta omeneasca, in conditia umana, dincolo de particularitatile istorice, psihologice sau sociale.

Temele sale predilecte sunt lipsa de sens a existentei, golul sufletesc, dezarticularea limbajului, incomunicarea, inrobirea omului de automatisme si stereotipii, sugerandu-se imposibilitatea de a iesi din acest impas. Mesajul sumbru este cu atat mai puternic, cu cat este cel mai adesea exprimat intr-o formula echivoca, in care tragismul existentei este deopotriva producator de efecte comice, caricaturale, grotesti.

Teatrul absurdului a avut un impact considerabil asupra evolutiei artei dramatice, innoindu-i radical mijloacele de expresie si largindu-i universul tematic.

O data cu aceasta estompare de granite, personajele candva tipice, ce simbolizau diferite tipologii acum sunt simbolice. Locul lui Negru-Voda din "Mesterul Manole" este luat de un personaj generic, Voda, care in final nu numai ca nu-l condamna pe Manole, ci-i porunceste sa traiasca si sa se bucure de creatie. Sotia sa, Ana din balada, este substituita de Mira, personaj mult mai bine conturat. Spre deosebire de prima, cea din opera lui Blaga stie ca o opera mare cere o jertfa pe masura si intelege ca ei ii revine rolul de a insuflati zidurile. Numele "Mira" a fost interpretat si ca un derivat de la forma greceasca a "Moirelor" - simbolul destinului. Bogumil si Gaman sunt personaje inexistente in balada, imaginate de autor pentru sporirea semnificatiilor. Staretul este adeptul ereziei bogumilice, omul fiind deopotriva creatia lui Dumnezeu(sufletul curat si nevinovat) si a Satanei(trupul pacatos). Astfel, Bogumil (care il indeamna la jertfa pe mester) este un personaj simbolic, la granita dintre malefic si benefic. in spirit expresionist este construit si Gaman, care sugereaza spiritul primitiv, primordial si tendinta intoarcerii catre regnul vegetal.

El comunica straniu cu pamantul, cu stihile naturii, doarme mult, murmura cuvinte fara sir si cu un inteles clar. in naivitatea lui, prevede destinul Mirei, cat si pe al lui Manole. Cei noua mesteri, odata un personaj colectiv, acum sunt individualizati, moral si social. Ei sunt uniti de patima creatiei si pot intruchipa chiar pe ucenicii lui Iisus, prin credinta lor in Manole. si el este un personaj cu profunzime sufleteasca, ce sufera transformari pe tot parcursul operei. Daca la inceput, cand drama incepe cu motivul surparii zidurilor, Manole este cufundat in rational, calculand mereu, treptat va realiza ca solutia framantarii sale este jertfa si va trebui sa o accepte.

Piesa lui Eugen Ionescu releva un alt personaj: regele Bãrenger I este prototipul suveranului din orice timp, care supunandu-i pe altii, trebuie sa invete, la randul lui, sa se supuna procesului imbatranirii si al trecerii in nefiinta. Cele doua sotii ale sale au o semnificatie antitetica: Margareta, cea dintai si cea mai invarsta reprezinta vocea constiintei lucide, a ratiunii de care a dus lipsa regele mai toata viata. Maria, mult mai tanara, sugereaza viata, dand glas sentimentului, "insa unul firav, caci Bãrenger s-a bucurat superficial, fara sa-l eternizeze in spirit." Margareta este "simbolul mortii imanente", pe care ratiunea o anticipeaza, in timp ce Maria reprezinta fragilitatea vietii si frumusetea ei adevarata, esenta ei fiind ratata de rege.

Personajul Iona nu este cuprins de panica si se comporta intr-o imprejurare extraordinara ca si cum s-ar afla intr-o situatie perfect normala. Prizonierul nu-si pierde fervoarea dissociativa si face reflectii despre progres, soarta, despre psihologia generatiilor, si chiar urzeste planuri de viitor. Vorbind mereu cu dublul sau, in finalul operei, Iona il anunta ca pleaca din nou (probabil in "marea calatorie" de dincolo de moarte, o noua lume a singuratatii). Important este urmatorul aspect: in acest context, cuvintele "E tare greu sa fii singur", rostite de personaj, devin drama existentiala. Maretia personajului consta in gestul sau final: spintecandu-si abdomenul, asa cum facuse cu burtile pestilor, Iona se contopeste cu Fiinta Universala. Poate ca acesta ar fi sensul ultimei sale replici: "Razbim noi cumva la lumina", personajul reprezentand toti oamenii aflatii in puterea destinului, de aici nascandu-se sentimentul de singuratate, de instrainare existentiala, nevoia de a vorbi cu dublul sau sau pur si simplu ...dorinta de a vedea pe cineva trecand. Ceea ce vreau sa subliniez e faptul ca toate aceste personaje sunt simboluri si mai ales, mesajul autorului, nu este transmis direct, ci simbolic.

Un alt element distinctiv este limbajul, care este fie solemn, metaforic (ca in "Mesterul Manole"), cu figuri stilistice ("prapastii albastre" - oximoron sugerand tocmai dualitatea Bine/Rau), exprimari ce sugereaza profunzimea sentimentelor si al gandirii personajelor ("Doamne, ce stralucire aici, si ce pustietate in noi..."), fie este liric, in deschiderea tablourilor, aratand o meditatie, nu neaparat filozofica, dar una axata pe conditia omului din ziua de azi., prezentarea unor elemente concrete tratate cu ajutorul unor sintagme abstracte. Se da astfel senzatia unei taclale - placerea de a conversa, pe teme aparent gratuite.

Estomparea granitelor dintre speciile dramatice traditionale a influentat, dupa cum se vede, revalorificarea unor mituri, fapte, pentru a se sugera noi probleme ale conditiei umane. Desi aceste opere la care am facut referire apartin unor specii diferite (drama, parabola si "tragedie comica") ele reliefeaza acest fenomen de spargere a barierelor traditionale, o noua viziune asupra existentei si vietii care, evoluand, necesita un nou ochi critic, o alta perspectiva de analiza, evidentiind maiestria ce pune de fapt in valoare potentialul creator al autorilor si talentul acestora de neegalat.

Idei folosite din manualul de limba si literatura romana a editurii Corint si Humanitas